Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2026/6151

19.11.2026

ODPORÚČANIE RADY

z 9. novembra 2026,

ktorým sa Taliansku umožňuje odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou podľa nariadenia (EÚ) 2024/1263 (aktivácia národnej únikovej doložky)

(C/2026/6151)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 26,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

keďže:

(1) Hlavnými prvkami rámca správy hospodárskych záležitostí EÚ je nariadenie (EÚ) 2024/1263 spolu so zmeneným nariadením (ES) č. 1467/97 ([2]) a zmenenou smernicou Rady 2011/85/EÚ ([3]). Cieľom tohto rámca je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií a predchádzať nadmerným deficitom verejných financií. Podporuje sa ním preberanie zodpovednosti zo strany členských štátov so zameraním na strednodobý horizont, sprevádzané účinným a koherentným presadzovaním pravidiel.

(2) Maximálne miery rastu čistých výdavkov stanovené v odporúčaní Rady v súlade s článkom 17 ods. 1, článkom 19 alebo článkom 20 nariadenia (EÚ) 2024/1263 sú jedinou operatívnou referenciou pre ročný fiškálny dohľad nad jednotlivými členskými štátmi. Zároveň sú ústredným prvkom rámca správy hospodárskych záležitostí. Maximálnymi mierami rastu čistých výdavkov, ktoré sú stanovené v uvedenom odporúčaní Rady, sa stanovuje rozpočtové obmedzenie v trvaní štyroch alebo piatich rokov, ktoré je založené na štvorročnom období úprav, ktoré možno predĺžiť o ďalšie obdobie najviac troch rokov.

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).
([2]) Nariadenie Rady (ES) č. 1467/97 zo 7. júla 1997 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku (Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).
([3]) Smernica Rady 2011/85/EÚ z 8. novembra 2011 o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

(3) Rámec poskytuje flexibilitu pri uplatňovaní pravidiel v prípade výnimočných okolností mimo kontroly členských štátov, ktoré výrazne ovplyvňujú verejné financie, v súlade s článkom 26 nariadenia (EÚ) 2024/1263 („národné únikové doložky“). V takomto prípade môže Rada, na žiadosť členského štátu a na odporúčanie Komisie na základe jej analýzy, v lehote štyroch týždňov od odporúčania Komisie prijať odporúčanie, ktorým sa členskému štátu umožní odchýliť sa od jeho maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou, ak i) existujú výnimočné okolnosti mimo kontroly členského štátu, ktoré ii) výrazne ovplyvňujú verejné financie dotknutého členského štátu, a to iii) za predpokladu, že takáto odchýlka zo strednodobého hľadiska neohrozí fiškálnu udržateľnosť. Rada má časovo obmedziť trvanie takejto odchýlky.

(4) Hlavy štátov alebo predsedovia vlád, ktorí sa stretli 10. – 11. marca 2022 vo Versailles, sa vzhľadom na vojenskú agresiu Ruska voči Ukrajine zaviazali posilňovať európske obranné spôsobilosti. Tieto ciele boli zopakované v Strategickom kompase pre bezpečnosť a obranu. Európska rada vo svojich záveroch o európskej obrane zo 6. marca 2025 uvítala zámer Komisie odporučiť koordinovanú aktiváciu národnej únikovej doložky v rámci Paktu stability a rastu ako okamžité opatrenie.

(5) Komisia vo svojom oznámení z 19. marca 2025 ([4]) vyzvala všetky členské štáty, aby koordinovaným spôsobom využívali flexibilitu, ktorú poskytuje národná úniková doložka, s cieľom maximalizovať vplyv na obranné spôsobilosti EÚ. Cieľom tejto flexibility je uľahčiť prechod na vyššie úrovne výdavkov na obranu pod podmienkou, že to v strednodobom horizonte neohrozí fiškálnu udržateľnosť. V uvedenom oznámení sa opisuje, že aktivácia národnej únikovej doložky by členským štátom pri schvaľovaní strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov alebo pri stanovovaní nápravnej trajektórie v rámci postupu pri nadmernom deficite umožnila odchýliť sa od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou, pokiaľ je táto odchýlka opodstatnená zvýšením výdavkov na obranu v porovnaní s referenčným rokom a pokiaľ ročné prekročenie do roku 2028 nepresiahne 1,5 % HDP. Zvýšenie nad rámec tejto hodnoty by podliehalo bežnému posudzovaniu súladu. Stanovenie takéhoto maxima je potrebné na zabezpečenie toho, aby nebola ohrozená fiškálna udržateľnosť a aby všetky členské štáty pri prechode na vyššiu úroveň výdavkov na obranu zároveň mohli využívať túto flexibilitu. Presné sumy sa určia, keď budú k dispozícii výsledné údaje, aby sa zabezpečilo, že dodatočná flexibilita sa použije len na zamýšľaný účel.

(6) Komisia vo svojom oznámení z 3. júna 2026 uviedla, že rozsah pôsobnosti národnej únikovej doložky by sa mohol rozšíriť tak, aby zahŕňal opatrenia, o ktorých členské štáty rozhodli po 28. februári 2026 a ktorými sa posilňuje štrukturálna odolnosť európskeho energetického systému a urýchľuje odklon od fosílnych palív (ďalej len „opatrenia v oblasti energetickej bezpečnosti“) ([5]). Komisia 18. augusta 2026 uverejnila oznámenie s ďalšími usmerneniami pre členské štáty o rozsahu a koncepcii dodatočnej flexibility pre opatrenia v oblasti energetickej bezpečnosti ([6]). Opatrenia by sa mali financovať z vnútroštátnych zdrojov s priamym vplyvom na rozpočet, o ktorých sa rozhodlo po 28. februári 2026, mali by byť cielené a nákladovo efektívne a koncipované tak, aby maximalizovali vplyv z hľadiska ich príspevku k dekarbonizácii a/alebo úsporám energie a posilnili energetickú bezpečnosť Európy. S cieľom zabezpečiť, aby nebola ohrozená fiškálna udržateľnosť, a obmedziť potrebné zvýšenie fiškálnych úprav v nasledujúcich obdobiach zostáva existujúci strop vo výške 1,5 % HDP nezmenený a uplatňuje sa na flexibilitu súvisiacu s obranou aj energetikou. Okrem toho by flexibilita pre opatrenia v oblasti energetickej bezpečnosti nemala presiahnuť 0,3 % HDP ročne, zatiaľ čo kumulatívna flexibilita do konca roka 2028 by nemala presiahnuť 0,6 % HDP.

(7) V odporúčaní Rady z 21. januára 2025 ([7]) sa schválila trajektória vývoja čistých výdavkov Talianska. Okrem toho sa v odporúčaní Rady z 21. januára 2025 ([8]) stanovila nápravná trajektória vývoja výdavkov Talianska na obdobie do roku 2026. Flexibilita, ktorú poskytuje národná úniková doložka, sa zohľadní aj pri vykonávaní postupu pri nadmernom deficite a pri posudzovaní toho, či Taliansko prijalo účinné opatrenia.

([4]) Oznámenie Komisie [C(2025) 2000 final] z 19. marca 2025.
([5]) Oznámenie Komisie s názvom Európsky semester 2026 – jarný balík [COM(2026) 200 final].
([6]) Oznámenie Komisie – Usmernenie pre členské štáty týkajúce sa rozšírenia rozsahu pôsobnosti národnej únikovej doložky o oblasť energetickej bezpečnosti (Ú. v. EÚ C, C/2026/4514, 18.8.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/4514/oj).
([7]) Odporúčanie Rady z 21. januára 2025, ktorým sa schvaľuje národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán Talianska (Ú. v. EÚ C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).
([8]) Odporúčanie Rady s cieľom odstrániť nadmerný deficit v Taliansku, 5035/25. K dispozícii na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/b14462ba-d50b-4360-b538-086ce2360b17_en?filename=ecofin_5035_it.pdf.

(8) Dňa 11. septembra 2026 Taliansko predložilo Rade a Komisii žiadosť o aktiváciu národnej únikovej doložky týkajúcu sa obrany a energetickej bezpečnosti.

(9) Taliansko vo svojej žiadosti zdôrazňuje dôsledky pokračujúcej útočnej vojny Ruska proti Ukrajine, ktorá si vyžaduje výrazné zvýšenie výdavkov na obranu. Táto situácia predstavuje výnimočné okolnosti mimo kontroly každého členského štátu.

(10) Taliansko vo svojej žiadosti uvádza údaje o celkových výdavkoch na obranu do roku 2026 (tabuľka 1) a predpokladá dodatočné výdavky na obranu až do výšky 0,9 percentuálneho bodu HDP do konca roka 2028. Toto zvýšenie by odrážalo nové viacročné investičné programy aj dodatočné bežné výdavky vrátane vyšších personálnych a iných prevádzkových nákladov. Zvýšenie výdavkov na obranu má preto veľký vplyv na verejné financie Talianska a prispieva k zhoršovaniu salda verejných financií a zvyšovaniu verejného dlhu.

Tabuľka 1

Celkové výdavky na obranu v Taliansku

	2021 a	2022 a	2023 a	2024 a	2025 b	2026 b
Celkové výdavky verejnej správy na obranu (% HDP)	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3

Zdroj: a: Eurostat. b: informácie, ktoré Taliansko poskytlo Rade a Komisii.

(11) Údaje o výdavkoch verejnej správy na obranu sú zostavované a zverejňované národnými štatistickými úradmi a Eurostatom podľa medzinárodnej štatistickej klasifikácie výdavkov verejnej správy (COFOG) ([9]) v rámci Európskeho systému národných účtov (ESA2010) ([10]). Tieto údaje sú vhodné na posúdenie vplyvu výdavkov na obranu na deficit verejných financií, dlh a čisté výdavky a súvisiace koncepty. Proces zberu údajov vypracoval Eurostat v úzkej spolupráci s národnými štatistickými úradmi. Východiskovým bodom by mali byť kategórie COFOG v oblasti obrany, pričom by sa mala zohľadňovať aj definícia NATO a zároveň by sa mala zachovať možnosť riešenia anomálií, ktoré by mohli vyplynúť z rozdielov medzi jednotlivými systémami ročného vykazovania. Proces zberu údajov je zosúladený s požiadavkami na vykazovanie stanovenými v nariadení Rady (ES) č. 479/2009 ([11]).

(12) V prípade niektorých zmlúv týkajúcich sa vojenského vybavenia podpísaných počas obdobia aktivácie národnej únikovej doložky môže navyše k samotnému dodaniu predmetu zmluvy dôjsť až v neskoršom štádiu, čo bude mať vplyv na verejné financie až po období aktivácie doložky. V snahe zohľadniť túto možnosť by sa flexibilita poskytnutá na základe národnej únikovej doložky mala vzťahovať aj na výdavky na obranu súvisiace s takýmto neskorším dodaním, a to za predpokladu, že príslušné zmluvy boli podpísané počas obdobia aktivácie doložky a že tieto oneskorené výdavky na obranu zostanú v rámci uvedeného celkového stropu.

([9]) Príručka o zdrojoch a metódach zostavovania štatistík COFOG – Štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (COFOG) – vydanie z roku 2019.

([10]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 z 21. mája 2013 o európskom systéme národných a regionálnych účtov v Európskej únii (Ú. v. EÚ L 174, 26.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/549/oj).

([11]) Nariadenie Rady (ES) č. 479/2009 z 25. mája 2009 o uplatňovaní Protokolu o postupe pri nadmernom schodku, ktorý tvorí prílohu Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (Ú. v. EÚ L 145, 10.6.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/479/oj).

(13) V prípade výdavkov financovaných z úverov poskytnutých podľa nariadenia Rady (EÚ) 2025/1106 ([12]), by sa uvedená flexibilita uplatňovala automaticky. Členské štáty by v tejto súvislosti oznámili Eurostatu všetky výdavky súvisiace s obranou vynaložené v rámci nástroja SAFE v kategóriách „výrobky obranného priemyslu“ a „iné výrobky na obranné účely“ v zmysle vymedzenia v nariadení (EÚ) 2025/1106.

(14) Taliansko vo svojej žiadosti z 11. septembra 2026 zdôrazňuje aj dôsledky vojenskej operácie v Perzskom zálive, ktorá ohrozuje dlhodobú energetickú bezpečnosť Európy. Táto situácia predstavuje výnimočné okolnosti mimo kontroly členského štátu a vyžaduje si výrazné zvýšenie verejných výdavkov s cieľom znížiť závislosť od dovážaných fosílnych palív a zraniteľnosť v súvislosti s nimi, a tým takéto zvýšenie verejných výdavkov prispeje k energetickej bezpečnosti.

(15) Taliansko vo svojej žiadosti predkladá počiatočný zoznam plánovaných opatrení v oblasti energetickej bezpečnosti, ktoré by na základe predbežného posúdenia mohli patriť do rozsahu pôsobnosti flexibility v oblasti energetickej bezpečnosti. Toto prvotné posúdenie nemá vplyv na budúce posúdenia oprávnenosti, ktoré má vykonať Komisia. Týmito opatreniami sa plánujú investície napríklad do elektrifikácie obytných budov, zlepšenia energetickej hospodárnosti súkromných a verejných budov a zariadení vrátane škôl, univerzít a zdravotníckych zariadení, zavádzania riešení v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov vrátane fotovoltických systémov, cielených finančných stimulov viazaných na investície do dekarbonizácie, investícií do železničnej dopravy, verejnej dopravy a udržateľnej mestskej mobility, ako aj do rozšírenia výroby energie z obnoviteľných zdrojov, uskladňovania energie, flexibility energetického systému a biopalív.

(16) Posúdenie oprávnenosti konkrétnych opatrení z hľadiska rozsahu, doplnkovosti, zamerania, nákladovej účinnosti a ich vplyvu na rozpočet vykoná Komisia v rámci svojho pravidelného fiškálneho dohľadu. Jeho cieľom je určiť flexibilitu vyplývajúcu z opatrení v oblasti energetickej bezpečnosti, ktorá by sa mala zohľadniť pri zostavovaní kontrolného účtu Talianska a posudzovania súladu s odporúčanými maximálnymi mierami rastu čistých výdavkov.

(17) Taliansko by na tento účel malo dvakrát ročne Komisii predložiť zoznam konkrétnych opatrení v oblasti energetickej bezpečnosti, ktoré považuje za oprávnené z hľadiska flexibility podľa národnej únikovej doložky, a poskytnúť dôkazy o ich oprávnenosti a vplyve na rozpočet. Toto pravidelné podávanie správ o opatreniach v oblasti energetickej bezpečnosti bude súčasťou procesu fiškálneho dohľadu vykonávaného dvakrát ročne. Správa predkladaná na jar by mala zahŕňať opatrenia a ich rozpočtové náklady za predchádzajúci rok a ich prognózu na aktuálny rok, zatiaľ čo správa predkladaná na jeseň by mala zahŕňať opatrenia na aktuálny rok, ako aj opatrenia na nasledujúci rok, ktoré boli prijaté alebo dôveryhodne a dostatočne podrobne oznámené. To Komisii umožní, aby vo svojom fiškálnom dohľade zohľadnila konkrétne opatrenia na zvýšenie energetickej bezpečnosti v rámci maximálnych ročných stropov vo výške 0,3 % HDP a kumulatívnych stropov vo výške 0,6 % HDP.

([12]) Nariadenie Rady (EÚ) 2025/1106 z 27. mája 2025, ktorým sa zriaďuje Nástroj bezpečnostnej akcie pre Európu posilnením európskeho obranného priemyslu (SAFE) (Ú. v. EÚ L, 2025/1106, 28.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj).

(18) Ak by všetky ostatné ukazovatele ostali konštantné, zvýšenie čistých výdavkov počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje národná úniková doložka, povedie do konca tohto obdobia k vyššiemu verejnému dlhu a vyššiemu deficitu. Z orientačných prognóz, ktoré vypracovala Komisia za predpokladu, že do roku 2028 lineárnym tempom dôjde k zvyšovaniu verejných výdavkov v najvyššej miere, ktorú povoľuje toto odporúčanie (t. j. plné využitie hornej hranice vo výške 1,5 % HDP), vyplýva, že v roku 2028 bude pomer deficitu k HDP o 1,1 percentuálneho bodu vyšší a pomer dlhu k HDP o 1,3 percentuálneho bodu vyšší než v prípade, ak by čisté výdavky rástli v súlade s trajektóriou stanovenou v odporúčaní Rady C/2025/651. V tejto situácii by pravdepodobne bola nutná dodatočná fiškálna úprava po období aktivácie národnej únikovej doložky, aby sa splnili požiadavky fiškálneho rámca vrátane zabezpečenia toho, aby pomer dlhu k HDP dosiahol alebo si udržal hodnoverne klesajúci trend, alebo aby zostal v strednodobom horizonte na obozretnej úrovni pod 60 % HDP a aby sa deficit v strednodobom horizonte znížil pod úroveň 3 % HDP alebo pod touto referenčnou hodnotou zotrval. Taliansko uznáva, že v budúcnosti si štrukturálne vyššie výdavky na obranu a energetickú bezpečnosť môžu vyžadovať politiky zamerané na zachovanie fiškálnej udržateľnosti a dodržiavanie fiškálnych pravidiel v strednodobom horizonte. Obmedzený predpokladaný nárast úrovne deficitu a úrovne dlhu spôsobený národnou únikovou doložkou spolu so záväzkom Talianska vykonať potrebné úpravy na splnenie všetkých požiadaviek fiškálneho rámca v ďalšom pláne zabezpečuje zachovanie fiškálnej udržateľnosti v strednodobom horizonte.

(19) Týmto odporúčaním sa nemení vymedzenie pojmov deficit verejných financií, dlh a čisté výdavky a súvisiacich konceptov. Údaje založené na týchto konceptoch má Taliansko zostavovať a vykazovať v súlade s nariadeniami (EÚ) 2024/1263, (ES) č. 479/2009 a (EÚ) č. 549/2013,

TÝMTO ODPORÚČA:

1. Taliansko sa do roku 2028 smie odchýliť od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených v odporúčaní C/2025/651 a prekročiť ich, pokiaľ čisté výdavky nad rámec uvedených maximálnych mier rastu nepresahujú

   i) súčet:

      a) zvýšenia výdavkov na obranu v percentuálnom vyjadrení HDP od roku 2024 (referenčný rok);

      b) rozpočtových nákladov na oprávnené opatrenia, ktorými sa zvyšuje energetická bezpečnosť v rokoch 2026 – 2028, obmedzených na 0,3 % HDP ročne a 0,6 % HDP v kumulatívnom vyjadrení za rovnaké obdobie;

   ii) za predpokladu, že celková odchýlka nad rámec maximálnych mier rastu čistých výdavkov nepresahuje 1,5 % HDP.

2. V období po roku 2028 sa Taliansko naďalej smie odchýliť od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených v odporúčaní Rady v súlade s článkami 17, 19 alebo 20 nariadenia (EÚ) 2024/1263 a prekročiť ich, pokiaľ čisté výdavky nad rámec týchto maximálnych mier rastu súvisia s dodávkami vojenského vybavenia, ktoré boli zmluvne dohodnuté pred koncom roka 2028, a pokiaľ zostávajú v rámci uvedeného celkového stropu.

3. V súlade s článkom 22 ods. 7 nariadenia (EÚ) 2024/1263 sa odchýlky od maximálnych mier rastu čistých výdavkov stanovených Radou, ktoré sú povolené týmto odporúčaním, na kontrolnom účte Talianska nebudú zaznamenávať ako záporné zostatky.

4. V snahe zabezpečiť správne zaznamenávanie dodatočných výdavkov má Taliansko zahrnúť skutočné a plánované údaje o celkových výdavkoch na obranu (oddiel COFOG 02) vrátane investícií do obrany (oddiel COFOG 02 P.51)všetky výdavky, ktoré majú byť financované z úverov v rámci nástroja SAFE a ktoré nie sú zahrnuté v oddiele COFOG 02:

   a) za roky 2021 až rok T-1 (pričom rok T je aktuálny rok) vo vykazovaní pre Komisiu (Eurostat) v súlade s nariadením (ES) č. 479/2009;

   b) za roky 2021 až do roku T (aktuálny rok), v národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch a vo výročných správach o pokroku v súlade s článkom 11 ods. 1, článkom 15 a článkom 21 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2024/1263;

c) za roky T (aktuálny rok) a T+1 v návrhoch rozpočtových plánov v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 473/2013 ([13]).

5. V snahe zabezpečiť správne zaznamenávanie má Taliansko v rokoch 2026 – 2028 podávať Komisii správy o konkrétnych opatreniach na zvýšenie energetickej bezpečnosti na účely tohto odporúčania. Pri podávaní správ o týchto konkrétnych opatreniach Komisii by sa mal dodržiavať vzor na podávanie správ, ktorý poskytne Komisia, pričom správy by mali obsahovať informácie o stave vykonávania opatrení, dôkazy týkajúce sa ich oprávnenosti a odhadovaný vplyv na rozpočet vyčíslený transparentným a obozretným spôsobom. Správy sa majú podávať dvakrát ročne, na jar do 15. apríla a na jeseň do 15. októbra v kontexte návrhov rozpočtových plánov.

Toto odporúčanie je určené Talianskej republike.

V Bruseli 9. novembra 2026

Za Radu

predseda

S. HARRIS

([13]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 473/2013 z 21. mája 2013 o spoločných ustanoveniach o monitorovaní a posudzovaní návrhov rozpočtových plánov a zabezpečení nápravy nadmerného deficitu členských štátov v eurozóne (Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/473/oj).